די קליפה

פון שלמה בן משה.

באגעגענט האב איך איהם אין דער גרויסער ריעזען־שטאדט ניו יארק. ער האט מיר דערצעהלט די דאזיגע געשיכטע נאכדעם, ווי מיר האבען זיך געקאנט איינגאנצען צוויי טעג. געוויס האט ער מיר די געשיכטע דערצעהלט אונטער דעם נויטווענדיגען פארלאנג אראפצוריידען פון הארצען.

לאנגזאם האט ער אנגעהויבען דערצעהלען.

"די ארבייטסלאזיגקייט איז דאן געווען זעהר גרויס. קיין ארבייט האב איך ניט געקאנט געפינען. דער אפעטיט איז געווען גרויס, און וואס צו עסען איז ניט געווען. עס איז געווען פונקט אין די הייסע מאנאטען. אין שטאדט איז די היץ געווען אונערטרעגליך. קריג איך א בריעף פון מיינעם א בעקאנטען, אז איך זאל קומען אין די בערג. עס איז פאראן פאר מיר ארבייט. נו, טראכט איך, אפשר וועלען די בערג מעהר מזל'דיג זיין. נאר איין צרה: ווי דערשלעפט מען זיך אהין? קיין פעני אין פאקעט איז ניטא: לויף איך ארום ווי א פארסמטער צו באקאנטע לייען עטליכע דאלאר. מיין מזל: קיינער האט ניט, אלע זיינען פאראיינגט. און דא, דער מאגען הערט ניט אויף צו מאנען, דער בויך קרעמפט. כאטש נעהם ווארף זיך צו דער ערד און קיי זי.

צום סוף ווער איך אין כעס, טו א שפיי אויף ניו יארק מיט אלע באקאנטע, און לאז מיך געהן צו־פוס אין די בערג. אויטאמאבילען פאהרען א סך, פיהרט מען מיך אונטער צו ביסלאך. ביז איך האב מיך מיט מזל דערשלעפט אין די בערג. איך האב גלייך געקראגען ארבייט אין א באורדינג הויז. די ארבייט איז געווען א שווערע, א שקלאפישע, איך בין אבער געווען צופרידען.

דער אייגענטימער פון דער באורדינג־הויז איז געווען א יונגער פארמער. ער האט געהאט א יונגע ווייבעל און נאך א שעהנערע טאכטער.

אינגאנצען איז די טאכטער אלט געווען 14 יאהר. אבער אויסגעקוקט האט זי ווי פון א יאהר זעכצעהן־זיבעצעהן. א פנים'ל האט זי געהאט א קליינעם און א לויטערען און א חן האט זי פארמאגט! מען קאן דאס גאר ניט אנרופען מיט קיין נאמען. אז איך האב זי צום ערשטען מאל דערזעהן, האט זיך עפעס ביי מיר אין הארצען א ריס געטאן. עפעס א פארגעפיהל האט מיר גלייך אונטערגעזאגט — היט זיך, ברודער, וועסט אריינפאלען, אבער ווער הערט עס א פארגעפיהל, וואס פאר א היטען זיך! אז דער פנים איהרער האט אזוי געצויגען צו זיך, און אין הארצען האט זיך אזא זיס מחיה'דיגער געפיהל צושפרייט קוקענדיג אויף איהר. עס איז פשוט געווען א גליק צו שטעהן און קוקען אין איהר לויטערען חנ'עווידיגען פנימ'ל.

זי האט אנגעפאנגען צו באמערקען, אז איך פאלג איהר צופיעל נאך מיט מיינע בליקען. און יעדעס מאל וואס זי האט מיר געכאפט קוקענדיג אויף איהר, האט זי אפגעקעהרט איהר שעהנעם פנימ'על און זיך געמאכט אז זי באמערקט עס אינגאנצען ניט.

די הייסע טעג זיינען שנעל פאראיבער. פאר מיר זיינען זיי זיכער שנעל פארלאפען. די געסט האבען זיך גענומען צופאהרען, קיין נייע זיינען ניט אנגעקומען, און ווען קיינער פון די געסט איז שוין ניט געבליבען, האב איך אויך געמוזט איינפאקען מיין פעקעל און פאהרען. עס איז פאר מיר שווער געווען צו שיידען זיך מיט פלארענס'ען — אזוי האט דאס מיידעל געהייסען — אבער בלייבען דארטען האב איך ניט געהאט צו וואס. בין איך אוועקגעפאהרען אין שטאדט און ניט אויפגעהערט צו מאכען פלענער ווי אזוי צו באזעצען זיך אין די בערג כדי איך זאל קענען זיין לעבען פלארענסען. און ענדליך איז מיר געלונגען צו פארווירקליכען מיינע פלענער.

פאר די זעקס הונדערט דאלאר וואס איך האב אנגעזאמעלט דורכ'ן סעזאן אין די בערג, האב איך געקויפט א קליינע פארם, וואס האט זיך געפונען איינגאנצען א מייל און א האלב פון פלארענסען. איך פלעג אפט קומען אהין און פארברענגען דארטען לאנגע אווענטען. דריי יאהר האט זיך אזוי געצויגען מיין לעבען. דער פארלאנג צו זיין נעהענטער מיט פלארענסען האט זיך צעוואקסען אין מיר. איך האב געטראכט: פלארענס איז שוין מיט דריי יאהר עלטער. קיין קינד איז זי שוין ניט. דעם לעבען פארשטעהט זי גוט פארוואס זאל איך איהר ניט אנטדעקען דעם סוד מיט וועלכען איך טראג זיך ארום אזא לאנגע צייט?

איינמאל, א שבת נאכמיטאג באגעגען איך זי שפאצירענדיג מיט איהר ליבלינג, דעם ווייסען הינטעל. איך געה מיט מיט איהר. פארפיהר מיט איהר א געשפרעך. מאך זיך קוראזש און אנטדעק פאר איהר דעם גאנצען אמת. זי האט א פאר מינוט געשוויגען, געהאלטען דעם ווייסען הינטעל אויף די הענט, און נאכדעם א זאג געטאן, קוקענדיג צום הינטעל: דער טאטע מיט דער מאמען ווייסען אויך פון דעם. זיי האבען שוין לאנג באמערקט. זיי וועלען אבער קיינמאל ניט ערלויבען אז זייער טאכטער זאל חתונה האבען מיט אן ארימען פארמער, און געגען די עלטערנס ווילען וועל איך ניט געהן. איך פיהל די אויפריכטיגע ווערטער וואס קומען ארויס פון איהר מויל, און צוזאמען מיט די ווערטער שטארבט אין מיר אפ דאס הארץ. איך קריג א מין נשמה קראמפ, לאז זי איבער און לאז זיך לויפען צו זיך אהיים. און אז איך קום אריין אין הויז, פאל איך אנידער אויפ'ן בעטעל און ליג אזוי אפ א גאנצע נאכט. מיין קאפ ווערט צושפרונגען טראכטענדיג: פאר וואס בין איך אזא שלימ־מזל? פאר וואס בין איך שוין ביז אהער ניט רייך געווארען? פאר געלט האב איך דאך איצט געקאנט איינקויפען אזא ליעבעס וועזען. אזא טייערען אוצר און איך באשלים ביי זיך, אז איך מוז רייך ווערען.

עס טוט זיך אבער ניט אזוי לייכט ווי עס רעדט זיך. צוויי יאהר זענען דורכגעגאנגען און איך האב קיין פראגרעס ניט געמאכט. דורך דער צייט דערוויס איך זיך אז פלארענסען האט מען פארלאבט צו א רייכען מאנופעקטשורער אין ניו יארק. — עהע — טראכט איך — צוליעב דעם איז זי דאס געפאהרען אין ניו יארק און מיר גארניט דערצעהלט פון דעם.

איך פרוביר אויסגעפינען ביי איהר איינצעלהייטען. זי דערצעהלט ניט. אלעס וואס איך געפין ביי איהר אויס, איז, אז טאטע מאמע רעדען איהר צו וואס שנעלער חתונה האבען.

איינמאל קום איך צוגעהן און דערזעה זייער הויז איינגאנצען צוגעשלאסען. ערשט אין א וואך ארום זיינען זיי צוריקגעקומען אהן פלארענסען.

איך פאנג זיי אן אויסצופרעגען: וואו זיי האבען איבערגעלאזען פלארענסען? זיי שטאמלען, ווילען ניט דערצעהלען. ערשט דערנאך קריג איך ביי זיי ארויס אז פלארענס האט חתונה געהאט און איז פארבליבען וואוינען אין שטאדט. מיר איז פון די נייעס פינסטער געווארען אין די אויגען. דער קאפ האט זיך פארדרעהט. איך בין שנעל ארויס פון הויז און לאז מיך לויפען דורכ'ן וואלד. דער ווינט לויפט מיר נאך און העלפט מיר מיטקלאגען אויף מיין אומגליק. איך בין געלאפען ביז איך בין געפאלען אהן אהן כוחות צו דער ערד. אז איך בין געקומען צו זיך איז שוין געווען נאך האלבע נאכט. ערגעץ האט א זשאבע לאנגווייליג און מאנאטאן געקוואקעט, א הונט האט פארבענקט געבילט ערגעץ אין דער נאכט אריין. איך האב זיך דערמאהנט אן מיין איינענעם שיקזאל און א פארביטערטער זיך געלאזט געהן אהיים, און אין מיר האט דאס הארץ אזוי האפנונגסלאז געוויינט.

א האלב יאהר האט גענומען ביז איך האב מיך בארוהיגט, לעגנער זיין אליין אויף דער פארם האט מיר דערעסען און איך האב באשלאסען צו נעהמען דאס ערשטע, בעסטע מיידעל און מיט איהר חתונה האבען.

גלייך נאך דער חתונה האב איך מיין פרוי געבראכט אויף דער פארם און זי איז געווען א גליקליכע וואס זי איז ענדליך פטור געווארען פון דער גרויסער שטאדט. די טעג זיינען זיך געגאנגען רוהיג, שטיל, אלע יאהר איז צוגעקומען נאך א נפשל אויף דער פארם. מיר איז אוועק גוט. דער מזל האט מיר אנגעהויבען שפילען. מיין פרוי האט מיר א סך ארויסגעהאלפען. און אין דריי יאהר בין איך ווערט געווען א שעהנע פאר טויזענטער. איך בין געווארען דער רייכסטער און אנגעזעהענסטער פארמער אין דעם געגענד.

איינמאל קום איך צופאהרען פון שטעדטעל. קום אריין אין הויז, און בלייב שטעהן אין מיטען הויז ווי א פארקאוועטער. פלארענס זיצט אויף א וויגשטול און וויגט זיך.

איך קליב צוזאמען מיינע אלע קרעפטען, מאך כלומרשט א פרעהליכע מינע. געה צו און גיב איהר די האנט. און דאס הארץ ווי אימיצער וואלט עס א כאפ געטאן און צונויפגעדריקט. איך פיהל אז די פיס ברעכען זיך מיר אונטער. איך שטארק זיך, זעץ זיך אוועק אויף דעם נאהענטסטען שטול און פאנג זי אן אויסצופרעגען. זי דערצעהלט מיר אז זי איז ניט לאנג געקומען פון שטאדט. מיט דעם מאן האט זי זיך געג"טט. ער האט פארלוירען דעם גאנצען פארמעגען אין קארטען שפיעלען. איז זי געקומען וואוינען מיט איהרע עלטערען.

"עהע — טראכט איך — מיט'ן מאן זיך צו'ג"ט. איצט ביזטו געקומען, געמיינט אוודאי דאס ליעבעס שפיעל פארזעצען. ניט געטראפען דאס ארט פויגעלע. איך האב א פרוי מיט דריי קינדערלאך". ווען זי איז אוועק, בין איך געווארען שרעקליך קאפריזנע. ניט געהערט וואס מען רעדט צו מיר, און עפעס א נייער טייוועלשער געדאנק האט זיך גענומען שפינען אין מיין מוח, און מיר האט זיך פלוצלינג דערוועקט א פארלאנג אניאגען זי, דערצעהלען איהר דעם גאנצען ביטערען אמת. איך האב אבער גענומען איינטענה'ן מיט זיך אליין: פע, א מיאוסען פארברעכען ווילסטו באגעהן. אזא ליעבע פרוי האסטו. און אזעלכע וואוילע קינדערלאך. פע, בעסער לאז ניט צו די קליפה צו דיר". איך טענה מיט זיך וויל פארטרייבען פון זיך די קליפה, און זי — שטעהט פאר מיינע אויגען, באוועגט איהר גראציעזע פיגור אזוי חנ'עווידיג, שמייכעלט אזוי ליעבליך, וויינקט און כישופט...

אין א פאר טעג ארום איז זי נאך אמאל געקומען מיט אן אויסרייד. עס איז איהר אומעטיג ניטא זיך וואו אהינצוטאן. איך פרוביר זיך שטארקען, זיין רוהיג, אפשר וועל איך פון זיך פארט די קליפה ארויסטרייבען. עס געהט אבער ניט. איך טו נאר א קוק אויף איהר, בין איך איבער זיך מעהר קיין בעל הבית ניט. גלייך ווי אימיצער וואלט געזעסען אין מיר און מיך געצוואונגען אויסצופילען אימיצענס פארלאנגען. איך זעה אז איך בין א פארלוירענער. די קליפה האט זיך אין מיר אריינגעכאפט און קיין מאכט קען זי פון דארט ניט ארויסטרייבען. איך בין געווען אזוי באטרונקען פון דער פאנטאזיע, אז איך וועל באזיצען די שעהנע פלארענס, אז מיר פלעגען אפט באפאלען ספאזמעס וואס פלעגען זיך ענדיגען מיט לאנגע טעג פון פינסטערער מרה שחורה.

דריי מאנאטען האב איך אנגעפיהרט א שרעקליכען קאמף מיט דער קליפה וואס איז געזעסען אין מיר און מיר געמאכט פאר אויס מענש. איך האב זיך אבער ענדליך געמוזט אונטערגעבען. קורץ איך האב זיך מיט מיין פרוי גע'ג"ט. די פארם פארקויפט, געגעבען מיין פרוי וויפיעל געלט זי האט פארלאנגט און איך מיט פלארענס'ען זענען אוועק אין דער גרויסער שטאדט און דארטען חתונה געהאט. דא האט זי ערשט אנגעהויבען ארויסצייגען ווער זי איז. געלט האט ביי איהר קיין ווערדע ניט געהאט. איך האב איהר געמוזט געבען וויפיעל זי האט געוואלט און אין איין יאהר איז פון מיין פארמעגען גארניט געווארען.

און אז איך האב איהר ניט געקאנט לענגער געבען מיט דער ברייטער האנט, האט זי זיך אנגעהויבען ארומשלעפען מיט פרעמדע מענער. איך האב פרובירט איהר איבעררייידען מיט גוטען, און אז עס האט ניט געהאלפען, האב איך אוועקגעשריבען א בריעף צו איהרע עלטערען, זיי זאלען זי קומען נעהמען צו זיך אויפ'ן פארם. איהר מוטער איז געקומען און מיט שווערער מיה איז דער מוטער געלונגען זי צו נעהמען אהיים.

איהר קוקט מיך אן. איהר דענקט אוודאי אז איך בין א שמאטע, א גארניט, אז איך לאז מיך אזוי פיהרען פון א פרוי, אט דאס מיין פריינד דענק איך אויך. איך קען מיר אבער ניט העלפען. איך האב זי ליעב. עהע, ווען איך וואלט זי אזוי ניט געליעבט וואלט איך איהר שוין לאנג געצייגט וואס איך קען. אין מיר וואוינט אבער די קליפה וואס לאזט מיך ניט ארויס פון איהר רשות. אי, ווען איך וואלט זיך נאר געקאנט באפרייען פון דער קליפה!

דער טאראנטאר צווייג פון אידישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט

ווי באוואוסט איז א דאנק פרץ הירשביינ'ס באזוך אין טאראנטא, אויך דא געגרינדעט געווארען א צווייג פונ'ם אידישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט, און די ארבייט געהט אן גאנץ אינטענסיוו.

נאכדעם ווי ה' סייבעל, וועלכער איז געווען איינער פון די טאראנטאר דעלעגאטען צום ערשטען אידישען קולטור צוזאמענפאהר אין ניו יארק האט זיך צוריקגעקעהרט באזארגט אויך מיט דער וויכטיגער פראפאגאנדע ליטעראטור און נויטיגע דירעקטיווען פאר דער ווייטערדיגער אנגעהענדער ארבייט, איז לעצטע וואך צענויפגערופען געווארען א מיטינג פון די היגע מיטגלידער פון ייווא.

עס איז איינשטימיג באשלאסען געווארען איבער א נייעם דורכצופיהרען וואהלען פאר א פערמאנענטע עקזעקוטיווע אנשטאט א פראוויזארישע, און פאלגענדע זענען ערוועהלט געווארען:

אברהם ריינוויין, רעדאקטאר פון „זשורנאל", אלס פארזיצער.

דר. א. קאצענעלענבאגען, אלס פראטאקאל סעקרעטאר.

י. מאטענקא, אלס פינאנץ־סעקרעטאר.

מרס. סייבעל, אלס קאסירערין.

נתן סטאלניץ, אלס ממונה איבער די זאמלונגען פון היסטארישע מאטעריאלען פאר'ן אידישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט.

א ריינוויין האט אפעלירט צו די אנוועזענדע מיטגליעדער צו נעהמען אן אינטערעס אין דער זאמלונגס אקציע פאר'ן ייווא. יעדער איינער וואס האט אדער וואס ווייס פון אלטע ביכער אדער ספרים וואס געפינען זיך ביי יחידים כמעט אהן קיינע נוצען, זאלען געזאמעלט ווערען און וועלען אפגעשיקט ווערען צו דער צענטראלע, פאר וועלכע אזעלכע עקזעמפלארען קאנען זיין פון גרויס באדייטונג.

עס איז אויך אויסגעדריקט געווארען דער וואונש צו פאראינטערעסירען די אלע היגע אידישע ארגאניזאציעס מיט דעם ייווא, און צוציהען אויך ווי ווייט מעגליך אלע לעהרער און בכלל יעדען איינעם וואס לעבט ווי געזאגט פון דער אידישער קולטור, און האט אן אינטערעס פאר איהר וואוקס.

אלע אנוועזענדע זענען געווען מיט דער מיינונג, אז א קוואטע פון לכל הפחות א הונדערט מיטגליעדער אין טאראנטא דארף זיין ניט שווער צו ווערבירען.

באהאנדעלט איז אויך געווארען די פראגע אויסצונוצען דעם איצטיגען באזוך אין אמעריקע פון דעם באוואוסטען שריפטשטעלער און פארשער זלמן רייזען, וועלכער איז געווען דער עהרען גאסט פון אייראפע צום גרויסען אידישען קולטור־יום־טוב אין אמעריקע. דער באזוך פון זלמן רייזען, וועלכער איז אויך איינער פון די ערשטע זיילען פונ'ם צענטראלען אידישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט אין ווילנע, אלס איינער פון די פיער מיטגליעדער פון דער ארגאניזיר קאמיטע פון ערשטען טאג אן, וועט אגב פיעל מיטווירקען צו פארפעסטיגען און צו דערמוטיגען א פיעל פארברייטערטע טעטיגקייט פונ'ם טאראנטאר צווייג פון ייווא. עס איז באשלאסען געווארען זיך צו פארשטענדיגען גלייך שריפטליך מיט דער ניו יארקער צענטראלע וועגען דער צייט.

ראטשילד אין ווילנא

פון ווילנא שרייבט מען:

איז דער קהלה פון ווילנא האט מען געמאכט א רעגיסטראציע פון ארימע לייט, וואס בעטען מצות אויף פסח. ביי דער רעגיסטראציע איז פארגעקומען אזא ביילדעל:

אן איינגעהויקערטע, אויסגעדארטע אידענע, מיט איינגעפאלענע פארמעטענע באקען און האלב אויסגעלאשענע אויגען — דערלאנגט איהר הויז בוך.

— ווי איז אייער פאמיליע נאמען?

— ראטשילד.

— וואס איז מיט אייך דער פאריזער ראטשילד — א קרוב?

— ווער ווייסט איהם, הערעלע, אפשר א קרוב.

— זאלבע וויפילט זייט איהר?

— צוועלף מיילער, הערעלע: איך, מיין מאן און 10 קינדערלאך זאלען פריש און געזונט זיין.

— גאנצע 10 אן עין הרע!

— הערעלע, וואס וואונדערט איהר זיך? אז גאט ניט — גיט ער מיט'ן פולען האנט: יענעם ראטשילד'ן — די געלט, און דעם — די קינדער. אגב, הערעלע, דארפט איהר וויסען, אז מיר, ארימע לייט, געהען ניט אין די טריאטערס, מאסקאראדען און בעלער — דאס, איז פאר די גבירים וואס האבען געלט פאר אונז, ארימע לייט, בלייבט איין פארגעניגען, וואס קאסט קיין געלט נישט...

בארגיינס פון דאמיניאן פראדוקטען היינטיגע וואך אין דאמיניאן סטארס

היינטיגע וואך וועט אין יעדען שויפענסטער פון די 510 דאמיניאן סטארס אין אנטאריא און קוויבעק, זיין אן אטראקטיווע אויסשטעלונג פון ספעציעל געפרייזטע קאנאדער פראדוקטען. לויט ווי דזש. פענדלענד, פרעזידענט, האט אנאנסירט וועט עס זיין א וואך, פיטשורענדיג ארטיקלען וואס זענען געוואקסען און געמאכט אין קאנאדע. דאס דארף נאטירליך זיין פון גרעסטען אינטערעס פאר די אידען וועלכע גלויבען אין פאטראנייזען די היים־אינדוסטריעס און פראדוקטען.

מיט דער דאזיגער וואך האבען די דאמיניאן סטארס אין זינען געהאט צו אנהויבען א קאמף צו דערמוטיגען די קאנאדער אינדוסטריעס אין לאנד, כדי צו העלפען דערמיט די אלגעמיינע לאגע אין לאנד.

ריידענדיג וועגען דער דאזיגער אונטערנעהמונג האט מר. פענדלענד געזאגט, אז די דאמיניאן סטארס, וועלכע זענען א ריין־קאנאדישע אונטערנעהמונג, פיהלט באזונדערס דעם חוב צו פארברייטען די קאנאדער פאבריצירטע פראדוקטען. דער געדאנק פון פארשפרייטען קאנאדער ארטיקלען איז שוין ארומגערעדט געווארען, אבער די דאמיניאן סטארס זענען די ערשטע צו אנהויבען עס אויף א גרעסערען מאסשטאב.

עס איז צו האפען אז אנדערע פירמעס וועלען נאכטאן דעם ביישפיעל.

די קאנאדער פראדוקטען האבען זיך ארויסגעוויזען צו זיין פיעל בעסער און פרישער ווי די פון אויסלאנד, און עס איז דער חוב פון יעדען קאנאדער קאנסומער צו קויפען בלויז קאנאדער פראדוקטען, העלפענדיג דורך דעם אויך צו פארגרעסערען די מעגליכקייטען פאר באשעפטיגונג פאר די טויזענטער קאנאדער ארבייטער.

פאלגט נאך דעם אדווערטייזמענט מיט בארגיינס וואס וועט דערשיינען אין אונזער דאנערשטאגער אויסגאבע.

„ארט" גרינדעט נייע קאאפעראטיווע וועבער פאבריק

דער אמעריקאנער „ארט" האט באקומען פון פוילען די פאלגענדע ידיעה.

"דער "ארט" האט די טעג ארגאניזירט א נייע קאאפעראטיווע וועבער פאבריק וועלכע פארמאגט דריי און צוואנציג מאשינעס. די פאבריק איז אויסגעשטאט מיט די בעסטע און סאמע מאדערנע מאשינערי.

די פאבריק איז געגרינדעט געווארען מיט דעם געלט וואס איז געשאפען געווארען דורך דעם פאלקס געצייג קאמפיין אין אמעריקע.

די אידישע וועבער ארבייטער אין לארז וועלען איצט א דאנק די נייע פאבריק קריגען די מעגליכקייט צו פארפאלקאמען זייער טעכניק, אויסלערנען זיך די סאמע לעצטע איינפיהרונגען אין דער טעכניק פון וועבעריי און ווערען ערשט קלאסיגע האנט ווערקער."

אידען אין ליטע שטאלץ מיט רוקח פאמיליע, זאגט דר. בראמסאן

אין אן אינטערוויו מיט דר. ל. בראמסאן, פרעזידענט פון דעם וועלט־פארבאנד "ארט", וועלכער איז איצט א גאסט אין אמעריקע, וועגען דעם טעסטימאניעל דינער, וואס א קאמיטע פון 100 פון די פראמינענטסטע אידען פון ניו יארק ארגאנזשירט לכבוד די 40 יאהר כלל ארבייט פון ר' ישראל רוקח, האט דר. בראמסאן צווישען אנדערעס געזאגט:

"איך געדענק נאך פון מיינע קינדער יאהרען, דעם בכבוד'ן פלאץ, וואס ר' ישראל רוקח האט פארנומען אין מיין היים־שטאדט קאוונע און אין גאנץ ליטע. די רוקח פאמיליע האט געשמ'ט מיט איהר ברייטהארציגקייט און וואוילטעטיגקייט און די גאנצע באפעלקערונג האט פאר איהר געהאט דעם גרעסטען רעספעקט.

"שפעטער האט ר' ישראל רוקח אריבערגעטראגען זיין ענערגיע און אויפריכטיגקייט אויף דער זייט ים, וואו ער האט נאך מעהר אנטוויקעלט זיינע פעהיגקייטען און זיין אידיש הארץ. אלס קאוונער פרעהט עס מיר זעהר, וואס א געוועזענער קאוונער אינדוסטריאליסט און כלל טוער האט זיך ערווארבען אזא הויכען נאמען אין אמעריקאנישען אידענטום און געניסט די פארדיענסטע אכטונג פון אלע קרייזען.

די רוקח פאמיליע האט זיך שטענדיג אפגערופען אויף אלע נ[illegible]טען פון אידישען לעבען און געגעבען א[illegible] חלק פאר פארשיעדענע אידישע אינסטיטוציעס, סיי דא און סיי אויף יענער זייט ים.

"איך וויל אויסנוצען די געלעגנהייט פון מיין וויזיט אין אמעריקא זיך צו פאראייניגען אין דעם כאר פון ליוב און אנערקענונג לכבוד דעם חשוב'ן ר' ישראל רוקח, און איך בין זיכער, אז די אידען פון אונזער היים, קאוונע און פון גאנץ ליטע וועלען זיך פיהלען שטאלץ צו הערען, אז אמעריקאנער אידען ווייסען ווי אפצושאצען די אלע דערגרייכונגען און מעשים טובים פון זייער ווירדיגען לאנדסמאן ר' ישראל רוקח".

דער טעסטימאניעל דינער לכבוד ר' ישראל רוקח וועט פארקומען מארגען אין ברוקלין דזשואיש סענטער אויף איסטערן פארקוויי.

מר. רוקח איז דער אייגענטימער פון דער באוואוסטער רוקח פראדוקטען פירמע וועלכע איז גוט באקאנט ביי אונז אין קאנאדע, און וועמענס פראדוקטען עס ווערען פארקויפט אין קאנאדע, אלס ספעציעל כשר'ע.

וואנדערוועלדעס פאלעמיק

(פארזעצונג פון פיידוש 4)

אט אויף דעם דאזיגען מיאוסען אנפאל פון דער "סיריש פאלעסטינעזישער רעלעגאציע ביים פעלקער בונד" געגען דעם ציוניזם און געגען זיין אייגענעם פארטראג, האט אצינד עמיל וואנדערוועלדע פארעפענטליכט זיין תשובה — א קלאהרען, מוטיגען און ווירדיגען ענטפער.

פון דריי זייטען באפאלט מען אצינד דעם ציוניזם: די באלשעוויקעס אין רוסלאנד, די אידישע בונדיסטען און די אראבישע נאציאנאליסטען. די טענות פון די אראבער זיינען אהן א שום יסוד. ארץ ישראל געהערט ניט זיי אליין. די אידען האבען דארט געלעבט און זיינען פארטריבען געווארען דורך די רוימער. ארץ ישראל איז דאס "לאנד פון דריי גלויבענס" און זי וועט זיך נאך לאנג דארפען געפינען אונטער דער השגחה פון פעלקערבונד, וועלכער וועט אלעמען גאראנטירען די רעכט, וועלכע זיי האבען דארט. עס איז ניט אמת, אז די אידישע אימיגראציע ברענגט א וועלכען ניט שאדען די פעלאכען, די סאציאליסטען, וועלכע האבען תמיד באקעמפט יעדע קאפיטאליסטישע קאלאניזאציע, באציהען זיך מיט סימפאטיע צו דער ציוניסטישער קאלאניזאציע טאקע דערפאר, וואס זי ווערט געפיהרט אין גייסט פון יושר און שטיצט זיך ניט אויף געוואלט. א חוץ ווען עס האנדעלט זיך וועגען פארטיידיגען זיך פון אנפאלען און גוואלד טהאטען. פאר דעם בארען, וועלכע די אידען האבען דערווארבען, האבען די אידען באצאהלט די אראבישע גרונד באזיצער גענוג געלד. און פון דער אידישער איינוואנדערונג האט זיך די לאגע פון די אראבישע מאסען גאר פארבעסערט. די וואס גלויבען אז די בריטישע ארבייטער רעגירונג וועט בייטען איהר שטעלונג צום פאלעסטינא פראבלעם זיינען זיך נאר טועה. זי וועט ניט מבטל זיין די התחייבותן, וועלכע זיינען גענומען געווארען אקעגען די אידען, און זי וועט דערפילען די אינטערנאציאנאלע פארפליכטונגען, וועלכע זי האט כלפי דעם פעלקערבונד. און וואנדערוועלדע פארענדיגט זיין תשובה באטאנענדיג די סאלידאריטעט פון די אידישע און די אראבישע אינטערעסען און די נויטיגקייט און מעגליכקייט דערפאר פון א פארשטענדיגונג.

(איטא).

1905-יובילעום יאר-1930

ווערט א מיטגליד אין דער גרעסטער און שטארקסטער אידישער סאסייטי אין קאנאדע. דאס איז די

פרייד און איזראעל סיק בענעפיט סאסייטי

געגרינדעט אין 1905 פון עטליכע אימיגראנטען. היינט צו טאג די גרעסטע סאסייטי אין קאנאדע.

צוליעב דער 25־יעהריגער יובילעאום פייערונג ווערט געגעבען א געלעגענהייט אלע טאראנטאר אידען זיך אנצושליסען אין אונזער סאסייטי

איינטריט פריי!

ספעציעלע געלעגענהייט צו אלע טאראנטאר אידען וועלכע זענען עלטער פון 40 יאהר, אריינצוקומען אין אונזער פאראיין אלס עהרען־מיטגלידער מיט א קליינער איינצאלונג.

ב. סאנשיין
טשערמאן
יובילעאום קאמיטעט.

טעליפאן קינגסדייל 6421

צוליעב פאלגענדע צוועקן דארפט איהר באלאנגען צו דער
פרייד און איזראעל סיק בענעפיט סאסייטי

וואס איז — די — גרויסקייט — פון דער — פרייד און איזראעל?

1) דאס איבערגעבענהייט און געגענזייטיגער הילף צו די וועלכע זענען אין נויט.

2) מיר צאהלען 9 דאלאר א וואך קראנקען בענעפיט, 16 וואכען האספיטאל, $250 אינשורענס.

3) ווען א מעמבער ווערט ערקלעהרט אונפעהיג צו ארבייטען, קריגט ער 100 דאלאר יעהרליך ביי זיין לעבען אויב ער וויל פארלאזען די סאסייטי, קריגט ער $500.

4) די סאסייטי'ס פארמעגען איז $35,000.00.

5) די מעמבערשיפ איז איבער 500.

6) צוליעב דער גרויסער צאל מיטגלידער צאלט מען די קלענסטע דיוס ווי אין אנדערע סאסייטיס.

7) אונזער 25 יעהריגער עקזיסטענץ, און גרויסע רעזערוו פאנדען זענען א גאראנטיע פאר אונזער זיכערקייט.

8) די פרייד און איזראעל לאזן סינדיקייט, לייען אויס זייערע מיטגלידער דורכ'ן יאהר מעהר ווי הונדערט טויזענט דאלאר, אויף לייכטע אפצאלונגען.

9) פאר דער צייט פון אונזער עקזיסטענץ האבען מיר געשטיצט מיט אפענע הענט אלע נויטיגע און נוצליכע אינסטיטוציעס.

10) אונזער גרויסער רעליף פאנד, גיט אונז די מעגליכקייט צו העלפען אונזערע מיטגלידער אין צייט פון נויט, אום ניט אנצוקומען צו שטאדטישע אינסטיטוציעס.

יהודא ראם, פרעזידענט. — א. שווירסקי, סעקרעטאר.

624 מאנינג עוו. — טעלעפאן טריניטי J 4388.

אייער באי אדער מיידל

קאנען זיך אויסלערנען שפילען אויף א בענדזשא.

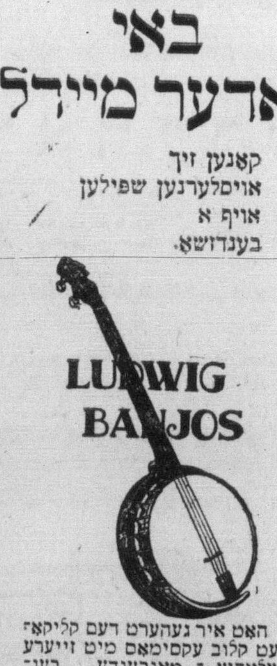

האט איר געהערט דעם קליקאקעט קלוב עקסימאס מיט זייערע מעלאדיע־מאנכענדע בענדזשאס? דאן האט איר זיכער הנאה געהאט פון א מוזיקאלישען "טרים". דער בענדזשא וואקסט היינט וואס מער אין פאפולאריטעט און ארקעסטערס איבעראל זענען אנהענגער פון בענדזשאס. אלעס א סאלא אינסטרומענט האט עס ניט קיין פארגלייך.

פאפולאריטעט ווארמט פאר דעם איינגעל אדער מיידעל וועלכע קאנען שפילען א בענדזשא. ר. ס. וויליאמס קא. האבען דעם בעסטען אויסוואל און א סטעף לערער צו לערנען אייך.

R. S. WILLIAMS CO.

פ. א. טרעסטרעיל,
145 יאנג סטריט.